

V.l.n.r. Malou Gorter, Sanne Vogel, Annemarie Prins

Annie M.G. op tv

Annemarie Prins, Malou Gorter en Sanne Vogel zijn vanaf januari te zien als Annie in de zevendelige televisieserie *Annie M.G. over het leven van Annie M.G. Schmidt*. De serie is geïnspireerd op de biografie *Anna van Annejet van der Zijl*, maar meer nog dan een biografie is het een spannend liefdesverhaal vol muziek en dans. De oude Annie blikt terug op haar leven, haar begintijd als grijze muis, haar liefde voor Dick en haar uiteindelijke roem als ongekroonde koningin van Nederland. Annemarie Prins speelt de oude Annie, Sanne Vogel en Malou Gorter zijn, in de woorden van Gorter, 'de flashbacks'. De drie actrices vormden tijdens de opnames allemaal op eigen wijze een beeld van die opstandige en tegelijk zo naar gewoonheid verlangende vrouw. Over twee dingen zijn de actrices het in ieder geval gloeiend eens: 'De regisseuse Dana Nechushtan was fantastisch en het script van Tamara Bos en Mieke de Jong fenomenaal.'

DOOR JOWI SCHMITZ

Taalvaardige oma

Annemarie Prins: 'Wie ze zochten voor deze rol? Annie M.G. Schmidt natuurlijk. Omdat de serie is opgebouwd als terugblik van de oude Annie werd ik het eerst gevraagd, daarna gingen ze op zoek naar de jongere Annies.'

Ik kende Annie vooral als grappige, taalvaardige oma. Pas toen ik het script kreeg en het boek las leerde ik een andere kant van haar kennen.'

Typisch Annie

Malou Gorter: 'We hebben nauwelijks afspraken over Annie gemaakt. Een paar uiterlijkheden, hoe ze rookte. Links, met gestrekte wijs- en middelvinger, de sigaret dwars voor de mond. Ze inhaleert diep en praat dan door de rookwolk heen.' Annemarie Prins: 'Ik was de enige van de drie die rookte dus ik heb daar de leiding in genomen. De andere "afpraak" was het wrijven met haar vlakke hand langs haar kin. Ik doe het nog steeds, want ik ben het vanaf dat moment gaan internaliseren.'

Sanne Vogel: 'Annie laat als ze rookt haar linkerhand naar beneden hangen, dat is waar ik me als niet-roker op gericht heb. En wat dat wrijven betreft: ik ben de jongste Annie dus ik wrijf wat subtieler.'

FOTO'S VICTOR ARNOLDS

Liefde

Sanne Vogel: 'In het begin van de serie wordt ze verliefd op Felix, maar hij blijkt homo te zijn. Dat is een schok voor Annie, want ze komt uit een klein dorp in Zeeland en weet nauwelijks wat dat is, homoseksualiteit. Eigenlijk mislukken al haar vroege liefdes, heel treurig. Gelukkig vindt ze Dick. Een ingewikkelde liefde, dat is waar, maar wel liefde.'

Malou Gorter: 'Ze vindt Dick door een contactadvertentie, het klikt meteen. Hij blijkt getrouwd te zijn, dat maakt het natuurlijk lastig. Na enig aarzelen kiest hij toch voor Annie, fantastisch vindt ze dat.'

Annemarie Prins: 'Dick wil alsmat buiten wonen, hij houdt niet van de stad. Annie wel, maar ze gaat mokkend en morrend met hem mee. Ze mist de stad maar is ook erg verknocht aan Dick. En dan wordt hij depressief. Dat ze Dick uiteindelijk helpt om te sterven vind ik een heldendaad van liefde. Hoe je dat speelt? Grote liefde? Toen ik nog les gaf kwam er een keer een gastleraar op bezoek die als opdracht gaf: "speel haat". Nou, die heb ik meteen weggestuurd. Want je speelt het niet, je gelooft in de scène en dan ontstaat het. Dan ontstaat liefde.'

Tegenstrijdig

Malou Gorter: 'Annie was geëmancipeerd en toch ook weer niet. Ze bakte thuis taarten en verlangde tegelijkertijd naar een groot publiek. Ze paste van jongs af aan niet in het plaatje. Niet in haar eigen plaatje, niet in dat van anderen. Er zijn foto's van haar als kind in Zeeland, waarop zij als enige geen klederdracht draagt. Dat was niet haar eigen keuze, maar die

van haar moeder. Haar moeder zag zichzelf en haar gezin als "beter" dan de dorpingen omdat ze uit de stad kwamen en intellectueel waren. Met als gevolg dat Annie er niet bij hoorde, dat vond ze verschrikkelijk. Ze heeft die dubbelheid de rest van haar leven meegedragen. Voortdurend wilde ze binnen dat keurslijf passen en voortdurend barstte ze eruit.'

Opmerkelijk

Annemarie Prins: 'Je moet bedenken dat er vóór Annies geboorte in haar gezin nog twee Anna Maria Geertruida's waren geweest; de eerste een doodgeboren kindje, de tweede gestorven aan de leukemie. Als je de derde Anna bent, dan heb je wel wat te bewijzen.'

Sanne Vogel: 'De jonge Annie kan soms heel krachtig zijn en is dan weer een dooie mus. Als ze door haar verloofde in een restaurant is afgewezen, trekt ze zó het tafelkleed van tafel, met al het servies er nog op. Maar op andere momenten doet ze niets. "Een boomstam met mos begroeid", zo beschrijft ze zichzelf in die periode. En ze ziet er ook wel uit als een boomstam, met die lelijke kleren. Maar saai is ze niet, eerder ongelukkig.'

Malou Gorter: 'Ik vind haar ook opvallend onsentimenteel, dat verwacht je niet. Ik las in de biografie dat de toenmalige vrouw van haar zoon een keer zat te huilen en Annie haar een mep gaf. "Daar kan ik niet tegen hoor, dat gesnik," gaf ze als uitleg.'

Zingen

Malou Gorter: 'Iedere aflevering is een mix van verhaal, liedjes en dans. Ik vond het zingen heerlijk. Het ene moment zit

Annie nog gewoon met Dick aan de keukentafel en het volgende moment zingen ze dat ze zo verliefd zijn.' Annemarie Prins: 'Het is voor het eerst dat ik zing, ik vroeg me van tevoren af of dat wel zou mogen, want mijn stem kraakt nogal. Maar die van Annie tegen die tijd waarschijnlijk ook. Dus het mocht.' Sanne Vogel: 'Marika Jager zingt mijn liedjes, ik ben a-muzikaal. Het was al ontzettend moeilijk om op de set voor de synchroniteit de liedjes mee te doen, daar heb ik wel zweet aanvallen van gehad. Maar ik heb me eroverheen gezet en hard en vals meegezongen. Arme crew, dan kwam er weer een liedje en dan zag je ze ineenkrimpen.'

Herkenning

Sanne Vogel: 'Er is een scène waarin Annes vader sterft en zij zit aan zijn bed en merkt het niet eens omdat ze aan het schrijven is. Dat ben ik ook, dacht ik toen, ik werk ook alleen maar door en mis de belangrijkste momenten.' Annemarie Prins: 'Ze is een volmaakte workaholic die vrij laat is begonnen met schrijven maar altijd enorm hard werkte. Daarin lijkt ik op Annie. En die kwaai hulpeloosheid van haar, die herken ik ook.' Malou Gorter: 'Ze schaamt zich voor alles, zelfs voor hoe ze schrijft. En toch wil ze zo graag. Ze wordt archivaris bij *Het Parool* om in de buurt van de journalisten te zijn. Zit ze daar in haar hokje stiekem te schrijven en als iemand opeens binnenkomt knipt ze van schrik een artikel door.'

Verval

Annemarie Prins: 'Uiteindelijk komt het verval, erg leuk om te spelen. Dick is al dood, maar ze praat nog steeds met hem. Hij is haar ijkpunt, de stem van haar geweten. Regisseur Gerardjan Rijnders – de enige persoon in de serie die zichzelf speelt – vraagt haar op een gegeven moment om een toneelstuk te schrijven voor Toneelgroep Amsterdam. Dat vindt ze prachtig, echt toneel is toch wel het hoogst haalbare. Dick kijkt mee over haar schouder en zegt: "Wat een rommel."

FOTO'S VICTOR ARNOLDS

Dat vind ik een mooie kunstgreep: Annie moet zelf toch ook zien dat het niet haar beste werk is, maar ze heeft zijn stem nodig om te horen wat ze denkt. Ondertussen begint ze algeheel af te takelen en wordt nog blind ook, en dat voor iemand die alleen maar wil lezen. Ze gaat er heel erg van drinken en roken, steeds meer. Die scènes werden niet op volgorde opgenomen dus soms moest ik op één dag switchen tussen 66 en 83. Dan vroeg ik aan regisseuse Dana "hoe oud ik ben nu?" en dan zei Dana "héél oud".'

Annie was erbij

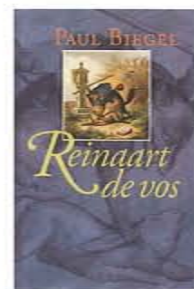
Malou Gorter: 'Voor mijn gevoel was Annie erbij. Er waren zoveel bijzondere momenten: de zon die op een perfect moment tijdens het filmen doorbreekt, en een algeheel gevoel van goedkeuring. Twee maanden na het filmen was ik in de Openbare Bibliotheek waar een tentoonstelling over Annie M.G. Schmidt bleek te zijn. Ik liep daar wat te neuzen, ik draai me om en wie staat daar? Sanne.' Sanne Vogel: 'Ik weet niet of ze er echt bij was, maar ik ben wel van tevoren naar Annes graf gegaan om toestemming te vragen. Dat voelde goed. Wat? Nee natuurlijk zei ze niets terug.' ●●●

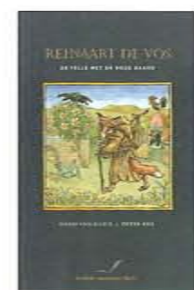
Een potje middeleeuws dissen

REINAERT GERAPT – Tijdens De Nieuwe Schoolstrijd, de grote broer van De Nationale Voorleeswedstrijd, kunnen leerkrachten hun voorleestalent met elkaar meten. Inzet is de historische canon. Op www.entoen.nu staat een titellijst, waaronder een bewerking van *Reinaert de vos*, die lepe bedrieger met zijn sluwe streken.

DOOR ANNEMARIE TERHELL

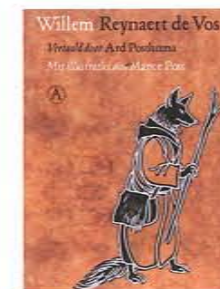
→ Bij Paul Biegel (Holland) wordt aan het hof van Nobel geschreeuwd, gejanct en gejoeld en heeft Isengrim een 'verongelijkt smoel'. 'Het volk vermaken' was dan ook het belangrijkste doel waarmee Biegel dit epos voor jonge kinderen bewerkte. Zijn proza is soepel, sprankelend en helemaal van deze tijd. Een leuk extraatje: de 19e-eeuwse pentekeningen van Richter.

→ Henri van Daele's proza (Davidsfonds) is veel plechtiger van toon. Anders dan Biegel – die schreef: 'ter waarschuwing aan degenen die het ter lezing zouden willen geven aan kinderen die als kinderen worden behandeld' – heeft Van Daele het rauwe middeleeuwse taalgebruik enigszins gekuist. De pastoor wordt hier niet beroofd van zijn klokkenspel, maar van zijn 'beiaard'.

Koelbloedig, doortrapt, leugenachtig en door en door onbetrouwbaar – de Middelnederlandse *Reinaert* was een schurk in hart en nieren. In het verhaal dat ons is overgeleverd door ene 'Willem die Madocke maecte', vermoordt hij kippen, verkracht hij wolvenvrouwtjes, zeikt welpjes in de ogen zodat ze blind worden en belazert de kluit. Omdat hij niet voor het hof van koning Nobel durft te verschijnen, lokt hij de gezanten van de koning vernuftig in de val. Bruun de Beer komt klem te zitten in een omgehakte eik, Tibeert de kater raakt verstrikt in een bungelend touw en de pastoor raakt zelfs een deel van het 'klokkenspel' tussen zijn benen kwijt. De jeugdliteratuur is vele *Reinaert*-bewerkingen rijk, maar die van Charlie May is wel heel bijzonder. May vereenvoudigde het verhaal, verlengde de versregels en vormde ze om tot een swingende rap die toch dicht bij het origineel blijft. Een briljante zet, want net als hedendaagse raps bevat *Reinaert* veel maatschappijkritiek, dubbelzinnigheid en metaforen. *Reinaert* zet de ijdelheid, hebzucht en schijnheiligheid van andere dieren in voor zijn eigen gewin en stelt scheve machtsverhoudingen aan de kaak. Als de dieren bijeenkomen aan het hof van koning Nobel, beschuldigen ze *Reinaert*, maar kunnen het ook niet laten elkaar een potje middeleeuws te dissen. Net als in raps wordt er veel gebakkeleid over eer: 'Nobel hield van eer zoals beren van hun honing.' Op de bijgeleverde cd kun je horen hoe lekker deze rap bekt. *Reinaert de vos...gerapt* is een geweldige manier om kennis te maken met dit belangrijke en nog altijd springlevende Middelnederlandse epos. Een uitdaging voor muzikale leerkrachten die tijdens De Nieuwe Schoolstrijd het publiek met hun stem in vervoering willen brengen. ●●●

Reinaert de vos...gerapt, Charlie May. Holland, € 14,50 (10+) www.entoen.nu

→ Ard Posthuma maakte een zeer zorgvuldige nieuwe bewerking van *Reinaert* (Athenaeum). Al permitteert Posthuma zich weinig vrijheden, toch loopt zijn vertaling ritmisch als een trein. Af en toe verrast hij met gevatte taalvondsten. Zo is een spekkordje hier 'vet lekker, zeg!', een slimme omdraaiing. In de linkerkolom staat steeds de tekst van het Comburgse handschrift.

→ 'De vuilak met zijn grijze baard,' zo noemt Karel Eykman de schrandere schurk (Prometheus). Eykman doorspekt zijn vloeiende versregels met moderne grapjes over scharrelkippen, Sinterklaasliedjes ('Zie, de maan schijnt door de bomen') en schunnigheden. Hier is het *Hersint*, die *Reinaert* heeft verleid uit 'liefde en geïlligheid'. Met geestige computertekeningen van Sylvia Weve.